

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ“

*УТВЪРЖДАВАМ:
ЗАМ.-РЕКТОР ПО
ОБУЧЕНИЕТО В ОКС“БАКАЛАВЪР“
И ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ
ДОЦ. Д-Р МИЛАНКА СЛАВОВА*

КОНСПЕКТ

**ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ НА СТУДЕНТИТЕ
ОТ СПЕЦИАЛНОСТ “ЕКОИКОНОМИКА”**

1. Системата „Икономика-околна среда“. Взаимовръзки. Екологични активи.
2. Класификация на природните ресурси и техните запаси. Ефективно разпределение на ресурсите – статична и динамична ефективност, интертемпорална ефективност. Роля на пазара при разпределението на природните ресурси. Ресурсна рента. Оскъдност на ресурсите – фактори за нейното облекчаване и показатели за измерването ѝ.
3. Право на собственост върху природните ресурси – характеристики и видове стоки. Критерий за ефективност при правата на собственост – критерий на Парето. Видове пазарни провали /външни ефекти, отворен достъп, обществени блага. Теорема на Коуз.
4. Необходимост от оценка на ползите от околната среда и природните ресурси. Видове икономическа оценка на екосистемните услуги и продукти. Подходи и методи за икономическа оценка на ползите и услугите от околната среда и природните ресурси.
5. Икономика на контрол върху замърсяването. Замърсяване на околната среда – видове причинители и източници на замърсяване. Определяне на ефективното ниво/разпределение на замърсяване при различните видове ресурси.
6. Екологична политика. Необходимост от международна екологична политика. Основополагащи принципи и режими. Многостранни споразумения и международни институции в екологичната област.

7. Екологична политика на ЕС – характеристики и фази на развитие. Институционална и законова рамка, процедури за взимане на решения.
8. Инструменти на екологичната политика – регулаторни, пазарни и информационни инструменти. Характеристики, предимства и недостатъци.
9. Политика за климата: основни инструменти и постижения. Европейска схема за търговия с въглеродни емисии – механизъм на функциониране. Предимства и недостатъци.
10. Доброволни механизми на екологичната политика. Доброволни споразумения. Схеми за екологично етикетиране. Екологични изисквания към обществените доставки.
11. Концепции и подходи за управление на използването и опазването на природните ресурси. Особенности на природния капитал като обект на управление. Съвместен мениджмънт на природните ресурси. Интегриран мениджмънт.
12. Методите за управление на природните ресурси. Особенности на решенията за използване и опазване на природните ресурси. Многокритериални методи за вземане на решение и тяхното приложение в управлението на природните ресурси.
13. Публично-частните партньорства в управлението на природните ресурси. Същност на партньорството. Видове партньорства. Етапи на процеса на създаване на партньорства.
14. Управление на устойчивото използване на земята. Характеристика на поземлените ресурси и влиянието им на управленските решения. Структури за управление на използването и опазването на земята. Добрите производствени практики в земеделието и влиянието им на използването и опазване на земята.
15. Управление на устойчивото използване на водните ресурси. Характеристика на водните ресурси и влиянието им на управленските решения. Функции на структурите за управление на използването и опазването на водите. Добрите производствени практики в земеделието и влиянието им на използването на водните ресурси.
16. Управление на многофункционалното използване на горите. Характеристика на горските ресурси и влиянието им на управленските решения. Планиране на многофункционалното използване на горите. Добри практики в горското стопанство.
17. Механизъм на държавно обществено осигуряване (ДОО). Същност и класификация на осигурителните рискове и на социалните плащания. Елементи на механизма на ДОО. Държавно обществено осигуряване на лицата, работещи по трудови правоотношения (трудов договор) и на тези, работещи без трудови правоотношения (на регистрационен режим).

18. Информация и управление. Дефиниция и характеристики на информацията. Перфектна, не-перфектна и асиметрична информация. Информацията – бизнес ресурс.
19. Видове информационни системи. Критерии за класификация. Системи за събиране и обработка на данни. Управленски информационни системи. Системи за подпомагане вземането на решения. Експертни системи.
20. Качество на продуктите. Определение и същност на категорията “качество”. Свойства, показатели за качество и методи за определянето им.
21. Управление на качеството. Системи за управление на качеството, съответстващи на международните стандарти от серията ISO 9000. Одит и сертификация на системи за управление на качеството.
22. Тотално управление на качеството. Основни принципи и инструменти на модела “Тотално управление на качеството” (TQM – Total Quality Management)”.
23. Управление на околната среда. Системи за управление на околната среда, съответстващи на международните стандарти от серията ИСО 14001 и Схема за управление на околната среда и одитиране (EMAS).
24. Обхват, цел, задачи, обекти и субекти на екологичната оценка. Видове екологични оценки. Принципи на екологичното оценяване. Сравнение между стратегическа екологична оценка и ОВОС.
25. Организация и процедура за провеждане на стратегическа екологична оценка. Особенности на процедурата на стратегическата екологична оценка.
26. Организация и процедура за провеждане на оценка на въздействието върху околната среда. Етапи на процеса на ОВОС.
27. ГИС в екоикономиката. Приложение на ГИС.
28. Използване на тематичните карти в ГИС
29. Регионални различия и уязвимост в ЕС и България. Развити и изоставащи региони в ЕС. Политики за регионално развитие на ЕС.
30. Селски райони – характеристики, особености, дефиниция и териториални граници. Програми и мерки за развитие на селските райони в ЕС и България.
31. Международни и европейски защитени територии. Защитени територии в България. Стопанисване на защитени територии.
32. Устойчиво финансиране на защитени територии. Привличане на финансиране за защитени територии. Пазарни схеми за финансиране на защитените територии.

33. Процес на планиране и управление на защитени територии. Планове за управление на защитени територии. Зониране и управление на конфликти в защитени територии.
34. Териториално и регионално (икономическо) развитие. Фактори за регионално (икономическо) развитие. Управление на регионалното развитие. Регионално планиране – процеси, методи и вземане на решения
35. Оценка ползи-разходи. Показатели за оценка. Финансов анализ – методология, източници на инвестиционни финанси, финансова устойчивост. Икономически анализ – същност; икономия на разходи за ресурси (избегнати разходи); фискални корекции. Надница в сянка. Социален сконтов процент. Анализ на чувствителността и риска.
36. Екологична оценка на риска. Същност на екологичната оценка на риска. Методология на екологичната оценка на риска. Изходна информация. Специфики при оценка на риска при проекти свързани с води, отпадъци, въздух.
37. Тръжни процедури. Необходимост от прилагане на търговете/ тръжните процедури. Видове тръжни процедури – открит избор; ограничен избор; договаряне, избор на подходяща оферта - специфики, особености, ограничения. Методология на отделните тръжни процедури.
38. Инфраструктурни екологични проекти. Видове – води, отпадъци, въздух и биоразнообразие. Методика на разработване. Етапи на разработване. Проучвания - видове. Съдържание на проектния фиш. Разработване на техническо задание – формат и съдържание, изисквания
39. Същност и характерни черти на конфликтите. Индикатори за възникване на конфликтите. Причини за конфликтите – обективни и субективни теории. Функции на конфликта. Структура на конфликта. Обект и предмет на конфликта. Типове прилагани тактики. Динамика на конфликта.
40. Връзка между природните ресурси и конфликтите. Характерни черти на екоконфликтите. Причини за екоконфликтите. Видове екоконфликти. Теории за екоконфликтите. Механизми на действие на екоконфликтите.
41. Етапи на управление на конфликтите. Стиллове за управление и разрешаване на конфликтите. Стратегии за управление и разрешаване на екоконфликтите. Преговори в конфликтна ситуация – характеристика, функции, модели на водене, принципи на водене. Медиация и арбитраж – същност, приложение при разрешаване на конфликти в различни сфери.

ЛИТЕРАТУРА

1. Найденов Н., Албена Митева, Светла Маджарова и Зорница Стоянова, Екология и Устойчиво развитие, УНСС, 2009г.
2. Ишикава К., Тотално управление на качеството в Япония, ИК “Христо Ботев” София, 1994
3. Митева А., Стоянова З., Харизанова-Бартос Хр. Екология и Устойчиво развитие, УНСС, 2017
4. Стефанов Н., Управление на качеството, “Сиела”, 2004
5. Стефанов Н., Х. Радев, И. Буров, В Станчева, Р. Воденичаров, Управление на качеството – наръчник, ИК “Труд и право”, 2004
6. Филева П., Х. Тужаров, Тотално управление на качеството или новата философия на бизнеса, „Асеневци”, 2007
7. Дюкенджиев Г., Р. Йорданов, Контрол и управление на качеството, Софтрейд, 2008
8. Маджарова Св. и колектив (2012). Селски райони. УИ Стопанство
9. Дойчинова Ю., И. Кънчев, А. Митева, З. Стоянова (2009), Усъвършенстване на управленските аспекти на екоикономическата подготовка на студентите в УНСС, ИУ”Стопанство”.
10. Стоянова З., 2011, Интегрирана екологична оценка (тестове, методически задачи), ИК АТЛ-50, София.
11. Димитров Д., Конфликтология, Университетско издателство Стопанство, С, 2004.
12. Влайков С., Социалният конфликт, Университетско издателство Стопанство, С., 2004.
13. Велев, Д. и колектив, 2008. Информатика и информационни системи. Авангард Прима, София
14. Моцев, М. 2000. Информационни системи в бизнеса. УИ Стопанство, София
15. Върбанов, Р. 2009. Бизнес информатика. Фабер, В. Търново
16. Енциклопедия психологически тестове, Фабер, С, 2001
17. Райков З, Корпоративен имидж, Дармон, С, 2001
18. Илиева С, Организационно развитие, УИ Климент Охридски, С.,2006
19. Джонев С, Социална организация, Софи-Р, С., том1, том 2, том 3, 2001
20. Стоянов В, Организационна психология, Псидо, В., 2005
21. Колева, Д. Управление на проекти. Изд. БАРМП. С., 2005 г.
22. Ненков, Д. Управление на реални активи. УИ „Стопанство”, УНСС. С. 2005 г.
23. Д. Колева, Управление на проекти., Изд. Ракурс , С., 2012
24. Костов Г., И.Палигоров и др. (2005), Многофункционално горско планиране, ИК на Лесотехнически университет.
25. Lynch D.,(2009), Sustainable Natural Resource Management, Cambridge University Press.

26. Maqsood, S. and A. Gunasekaran. 2010. Handbook on Business Information Systems. Word Scientific, Singapore. eBook Academic Collection
27. Means K., C. Josayma, E. Nielsen, and V. Viriyasakultorn. (2002), Community-Based Forest Resource Conflict Management. Rome: FAO.
28. Castro P., and E. Nielsen. (2003) Natural Resource Conflict Management Case Studies: an analysis of power, participation and protected areas. Rome: FAO.
29. Matiru V. (2000) Conflict and Natural Resources Management, Rome, FAO.
30. Renner M. (2002) The Anatomy of Resource Wars, Worldwatch Institute. Sustainable Development Foundation, Managing Tensions and Conflicts over Natural Resources. Bangkok: SDF.
31. Warner M. (2001) Complex Problems, Negotiated Solutions: Tools to Reduce Conflict in Community Development. London: ITDG.
32. Zarsky L. (2002) Human Rights and the Environment: Conflicts and Norms in a Globalizing World. London: Earthscan.
33. Hackett S., 2011, Environmental and Natural Resources Economics : Theory, Policy and the Sustainable Society.
34. Hanley N., Shogren J., White B. , 2013, Introduction to Environmental Economics.
35. Perman P., Ma Y., Common M., Maddison D., Mcgilvray J., 2011, Natural Resource and Environmental Economics, 4th Edition.
36. Tietenberg T., Lewis L., 2013, Environmental & Natural Resources Economics: Pearson New International Edition, 9th Edition.
37. Wall S., 2013, Economics Express: Environmental Economics.
38. Christmann G., O. Ibert, H. Kilper, T. Moss. Vulnerability and Resilience - from a Socio-Spatial Perspective Towards a Theoretical Framework: http://www.irs-net.de/download/wp_vulnerability.pdf
39. Dudley, N., 2008, Guidelines for Applying Protected Area Management Categories, IUCN– World Commission on Protected Areas
40. Emerton, L., Bishop, J.& L.Thomas, 2006, Sustainable Financing of Protected Areas: A Global Review of Challenges and Options, IUCN – World Commission on Protected Areas, Best Practice Protected Areas Guidelines Series No.13
41. Oskam, A., G. Meester, H. Silvis. (2010). EU policy for agriculture, food and rural areas. Wageningen Academic Publishers
42. Rose K. H., Project Quality Management - Why, What and How, J. Ross Publishing, Inc., 2005, ISBN 1-932159-48-7
43. ЕК, Приносът на регионалната политика за интелигентен растеж в рамките на стратегия „Европа 2020“
44. Постановления на МС No 55/2007 г.; 62/2007г., 121/2007 г., 194/2007 г.
45. Министерство на околната среда и водите, 2002, Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България
46. Министерство на околната среда и водите, 2002, Указания за ОВОС на инвестиционни предложения
47. Лекции по дисциплината „Развитие и управление на територията“
48. Маджарова Св. и колектив (2012). Селски райони. УИ Стопанство Национална стратегия за регионално развитие на България 2012-2022

49. ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 на България
50. Програма за развитие на селските райони на България 2014-2020
51. Закон за териториално-административното устройство на Република България
52. ЕК, Политика на сближаване 2014–2020 г. Инвестиране в растеж и работни места
53. места
54. ЕК, Приносът на регионалната политика за интелигентен растеж в рамките на стратегия „Европа 2020“
55. Oskam, A., G. Meester, H. Silvis. (2010). EU policy for agriculture, food and rural areas. Wageningen Academic Publishers
56. Christmann G., O. Ibert, H. Kilper, T. Moss. Vulnerability and Resilience - from a
57. Socio-Spatial Perspective Towards a Theoretical Framework: [http://www.irs-](http://www.irs-net.de/download/wp_vulnerability.pdf)
58. [net.de/download/wp_vulnerability.pdf](http://www.irs-net.de/download/wp_vulnerability.pdf)

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. European Commission, Directorate-General for Agriculture and Rural Development, Rural Development in the EU Statistical and Economic Information Report 2012
2. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH. Rural Territorial Development. An approach to rural development
3. PARKS – The International Journal of Protected Areas and Conservation
4. Regional resilience: theoretical and empirical perspectives: <http://cjres.oxfordjournals.org/content/3/1/3.full>
5. WWF/Ervin, J., 2003, Rapid Assessment and Prioritization of Protected Areas Management (RAPAM) Methodology, Switzerland
6. <http://www.geospecs.eu/EconomicVulnerability.html>
7. http://cjres.oxfordjournals.org/content/early/2010/01/25/cjres.rsp033.abstract?ijk ey=26201f85b76b34a2f7c0a8045ba5f34237af5b60&keytype=tf_ipsecsha

м. Януари 2019 г.

проф.д.ик.н. Пламен Мишев:
(Ръководител катедра „Икономика на природните ресурси“)